

Mulgimaa Peremäng köödäp ja viip kogukonde edesi

Toome Jaanika,
Mulgimaa
Peremängu
pääkõrraldeje

Sellesvitse viis mängupäevä om läbi saanu. Egäl kihelkonnal olli oma päev, kokku sai käia 29 punktin. Külälisi uutside külämaja, turismitalu, muuseumi, kodoovi, kohvipoodi.

Ürjätus tetti Alliste kihelkonnana pääl jaanipäevä ja peremängupäev olli Paistu kihelkonna septembri algusen. Mängit jakkus egä päevä pääl, kuigi suuremb uvi olli suve edimesen otsan, ku inimese saive jälle kodust vällä. Kige popimb kant olli Elme kihelkond, kus loeti kokku 950 käimist. A kige rohkemb rahvast käis Paistu kihelkonna Olstre koolin – kogundi 151 inimest. Viie päeväge käiti mängupunkten kokku 2830 korda.

Peremängulisi tulli Mulgimaale Villändist, Pärnust, Tartust, aga kah Soomest. Üits peemä kõnel, et temä laits nannu telekast Mulgimaa reklaami ja ütelnu, et tahap sinna Mulgimaale minna, sest säääl om nii löbus ja põnev.

Mängupäevä ollive tegemist täüs. Suve joosul sai küll piaaigu kik vana aa tüü järgi roovit – näituses puude lahkmine ja löikamine Mulgi külämuuseumi man, einäniitmine Mõnnasten, kaalpuiege vii tuumine Rimmun, kanasöögi tampmine Penujal, kartulevõtmine Vana-Vallamaja talun, Mulgi korbi ja kama tegemine Lillin ja Abjan. Uvitev ja ariv olli kullete, kud as elu vanast Mulgimaal käis. Muduki sai nätä vanu tüüriistu ja looma meeliteve kah inimesi – Pika talu lambit käiti pallu vaatemen.

Ütest küllest omgi peremäng reisikaup, mes lasep inimestel tutvust tetä nende Mulgimaa kotustege, mida egä päev nätä ei saa. Sääl saman om mängul töine sihk kah: Mulgimaa tegi-

Henno Mihkel, Kohvi Evi ja Henno Jaan tullaive peremängule ökva Talnast. Paistu kihelkonna mängupäeväl Vana-Vallamaja talun Sultsi külän saive na konksege kartuld võtta.

Pilt: Koppel Kati

jide/mängupunkte tagasttõukamine. Eri kante akkaje inimese saave omavahel tuttaves, sest tetäs ütitsit koolitusi. Na piave vaeva nägeme, et külälise ennest nende man äste tunnes – mõtleme äste läbi oma tegemise, kõneleme lugusit, oma pundige tüü-ülesandit jagame. Muduki õpive na ennest internetin nättäves tegeme – Facebookin sündmusi jagame, Google Maps kaarti tarviteme jne. Peremäng om jusku täadmisteruuv. Sii kik avitep neil edespidi kah parembini äri tetä.

Näituses om peremängust tuule siibu ala saanu Kärstne mõis, kes nüid egä kõrd annetusekasti oma ettevõtmiste aal vällä panep ja kohvikun söögikaardi seinä pääl sääjap.

Üte asja saime sii aaste kah peris selges – sündmuse kõrraldemise man om väige tähtis asjatundlik müügitüü ek piap oleme inime, kes jagap täädust nii enne sündmust, selle aal ku ka pärast.

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Tavastu kihelkonna mängupäeväl Mõnnasten tömmas külärhvas Mulgimaa lipu masti.

Pilt: Pihlap Küllike, www.kpdisain.eu

**Habakuke
Krista,**
Mõnnaste külä
iistvedäje

Meie oma küläge võtime mängust osa edimest kõrda. Sii olli üits vahva päev, kus mede küllä tulli käimä üle 70 inimese, kes enne es täägi, et siande külä ole men om. Sedäviisi liigutime Mulgimaa piire ja tundsime uhkust Mulgi lipu üle, mes meil viil prillagi lipumastin lehvip. Esi saime täädä, ku vahva külärhvas meil om, miandse andeka inimese meil siin eläve. Saime tutaves uute peredege, kes siia eläme om tullu, a kel ei ole ollu enne võimalust kogukonnage tutvust tetä. Kindlaste võtame tulevaaste kah mängust osa.

Pihlap Küllike,
Mulgimaa
Peremängul
edimest kõrda ja
jalgrattage

Mulgimaa Peremäng om üits esieräligumbit sündmusi, kos ma ole käinu. Esieränis mõista ma sedä innate, kuna ole elänu nii linnan ku maal. Elme mängupäeväl võtime ette rasse, a kindla sihige pikä rattamatka. Käisime Barclay de Tolly avvakambren, Tõrva linnan, Elme koduluumuuseumin, Riidäje mõisan ja Mäe-Koa kohvikun. Esieränis tore olli sii kohvipuut, kus pererahvas tiip – võis üteld kogundi – söögi- ja joogikunsti. Riidäje mõisan tegutsep tubliste kah käsitüüring. Esieränis tore olli kõnelde kohalige akkajide inimestege ja uusi põnevit kotussit nätä. Rattamatk olli viil omaette elämus, sest nõndaviisi saime Mulgimaa luudust nätä, mekki ja sissi engäte.

Mulgimaa Arenduskoa uus juhateje om Tuuli McGinley

Septembrekuu lõpuotsast Ssaati viap Mulgimaa arenduskoda ja selle tegemisi Tuuli McGinley, kes om esi võruke, a eläp nüid Villändimaal ja tahap midägi Mulgimaa ääs ärä tetä.

Mulgimaal om kaits ülemulgimaalist ühendust, Mulgi Kultuuri Instituut (MKI) ja Mulgimaa Arenduskoda. Kui instituut tegelep päämiselt mulgi keele ja kultuuri elunoidmise ja edesiviimisege, sis mida tiip arenduskoda? MTÜ Mulgimaa Arenduskoda om Mulgi, Villändi ja Tõrva valla omavalitsuste, MTÜde ja ettevõtjide vabatahtlik ühendus, mes avitep meid LEADER-toetuste manu. Sihk om toete selle kandi ärielu, esieränis tilliksit ja keskmisi ettevõttit, luvva äid tüükotussit ja oida Mulgimaa ilust ja rahulikku ümbruskonda. LEADER-rogrammi mõte om maaelu edesi viia.

MKI ja Mulgimaa Arenduskoda om oma tegemistege kõvaste seot ja toeteve tõinest. Arenduskoa jaos om väige tähtis mede inimeste aaluuline endetäädmine, selle uhkusege kandmine, au sihen oidmine ja tarvitamine oma tegemiste man. Ku MKI sihk om oma keele ja vaimuperänduse oidmine ja edesiviimine, sis arenduskoda mõtlep, kudas sedä kikke ärielu ja maaelu ääs tarvite, ja otsip selle jaos raha.

Kes võive saia Mulgimaa Arenduskoda liikmes ja pallu neid prilla om?

Liikmes saave astu juriidilise isiku ja FIEdest ettevõtja, kes tegutseve Mulgi, Villändi ja Tõrva vallan. Prilla om meil 99 liiget.

Mes sellest liikmes olekust kasu om?

Arenduskoa liikme saave olla osalise kohaligu elu edesiviimise man. Ütenkuun tegutseve ko-

haligu omavalitsuse, juriidilise isiku ja FIEde. Liikme saave käia arenduskoa kuunolekidel ja õppereisel.

Sia olet nüid paar nädalit tühün ollu. Kas olet joba selges saanu, mes siu ehen oodap?

Edimene kige tähtsamb tüü om ennest kigepäält asjuge kurssi viia. Peräst sedä saap suurembes tüüs ütän miiskonnage Mulgimaa Arenduskoa uvve laani ettevalmistamine uvves rogrammiaas. Mulgi märki om vaja viil tubliste tutvuste. Mulgi märgige tähisteme Mulgimaa kaupa, mes om siin tettu. Märgi kandjit om prilla joba 18.

Sia olet peri Võrumaalt ja elät prilla Põhja-Villändimaal, mesperäst võtit nõus Mulgimaale tühü tulla?

Villändimaa om nüid miu kodu ja kik, mes siin tetäs, om miule tähtis. Miul om kange tahtmine selle kandi elu tagast tõugate ja midägi esi ärä tetä. Mulgimaa Arenduskoda pakk selle jaos ääd võimalust.

Mida sia enne tennu olet?

Ma ole aastit kultuuri alal tüüten ja mul om suur uvi kultuuri- ja kunstielu vastu. Selleperäst näe ma siin ääd võimalust just sedä ala edesi viia. Mia tahas Mulgimaa Arenduskoa abige õhute inimesi rohkemb loomemajandusege tegeleme. Kultuur võip anda majandusele ulka väärtust manu. Mulgimaa kultuur ja aalugu om ju täis väige, mida saap ja tulep targaste nii kohalige kui kigi tõiste jaos tarvite.

Sia tulet kaugembelt. Kudas paistave Mulgimaa ja mede tegemise välläpoole?

Miule om Mulgimaa tegemise joba tükk aiga äste silmä akanu. Sii paistap olevet kant, kos kik aig midägi tetäs ja kos mõistetes suurelt mõtelde.

Küsis **Ilves Kristi**

Lass om õpjit täüs ja sellest om kuulmeistridel pallalt ää miil. Lassi ihen om Laande Alli. Pilt: Ilves Kristi

Kultuuriakadeemia mulgi keele kursusel om rahvast murdu

Tartu Ülikooli Villändi kultuuriakadeemia tulli sügis siikörd tõistmuudu, sest sääl saap nüid õppi ülikooli tasemel kogundi katte Lõune-Eesti põlist kiilt: võru kiilt ja – edimest kõrda aaluun mulgi kiilt kah.

TÜ Lõune-Eesti keele- ja kultuuriuringide keskus (LE keskus) om aastit tegutsenu selle nimel, et edenes Lõune-Eesti põliste keelte õpetamine akadeemilisel tasemel ja oles rohkemb mulgi, võru ja setu keele mõistjit ja neid, kes võis neid kiili kah edesi õpete. Mailma edimene akadeemiline võru keele kursus olli Tartun aastel 2001, setu keele kursus 2017, mulgi keele kursus 2014. Mulgimaal om mulgi kiilt Tartu Ülikooli LE keskuse iistvõtmisege enne õpetet ütepäevästel koolitustel, a sii om keeleõpmises vähä. Selleperäst tulli astu samm edesi. Sii sügüse saimegi Eesti Rahvakultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetusmeetme abige viia akadeemilise mulgi keele kursuse (28 lassitunni) mulkele lä-

hembele, peris Mulgimaa külle ala Villändi linna.

Mulgi keele õpetemise mõte om kultuuriakadeemia ollu joba ammu, sedä küsisive nii üliõpilase ku tüüteje. Villändi kultuuriakadeemia õppekavade üits sihk om üliõpilaste omakultuurilise endetäädmise edesiviimine, selleperäst passivegi Lõune-Eesti põliste keelte kursuse siia äste.

Mulgi keele kursuse õppejõu om TÜ eesti keele aaluu ja murrete provessur Pajusalu Karl ja peris mulgi Laande Alli ja Ilves Kristi.

Utsime kursusele 10–12 inimest, mes om keelekursuse jaos paras. A kirja panni ennest kogundi 23 inimest. Kedägi usse taga es jäete ja nõnda tulli VKA asjameestel meile kursuse jaos suuremb lassiruum otsi.

Täädsime, et uvi mulgi keele õpmise vastu om suur, ja teime nii, et kik uvilise saas tulla. Septembrekuul akanu kursusel käip nii TÜ VKA üliõpilasi ja tüütejit ku ka ulka muid inimesi välläpuult ülikuuli. Uvi kursuse vastu om suur ja näituses Pärnu

mulke kogukonnast käip õpman mitu inimest.

„Me käime Pärnu kogukonnast viiekest, ma õhuti kah raasike ja saimegi pundi kokku. Oleme joba pallu manu õpnu ja väige rahul. Esiki keeleaalugu om uvitev. Kust me sedä kikke mudu tääs? Miu latselaits om väige uvitet mulgi keelest. Ma pia ju esi mõistma, et saas kiilt talle edesi anda. Ku õppejõu saadave meile e-postige materjaale, sis ma lase nii papre pääl meie kigi jaos vällä ja jagame sedä täädust oma kogukonna tõiste mulkege kah, ku na tahave. Ku me viieksi autuge Villändi poole sõidame, sis joba tii pääl kaeme mulgi keeli kõnelde,” sellät Mulke Seltsi Pärnu kogukonna iistvedäje Varimaa Ilme.

Kursusel saias tuttaves mulgi keele ja kultuurialage, a päämine om iki kiil – lugemine, kõnelemine, kirjutemine. Tartu Ülikoolin usume, et siastest kursustest om kasu põliste keelte allaoidmise ja edesikandmise man.

Saare Eva,

TÜ Lõune-Eesti keele- ja kultuuriuringide keskuse nõnamiis

Tuuli McGinley

Pilt: Urm Gabriela

Mulgimaa söögipakja käisive 11.-12. mihklekuu päeväl Peipsimaal, mes olli Eesti söögikant 2017. Sii om üits osa ettevalmistemisest, et Mulgimaa võis ennest kah Eesti söögikandis üles säädä. Õppereisi jaos and raha Mulgi Kultuuri Instituut LEADER rojektist „Mulgimaa võrgustikud“. Pilt: erakogu

Kodukohvik Claara sündüsi koroonona kiuste Ala rahva rõõmus

Kik, kes sel suvel Tõrva valla Ala külästä läbi sõidive, näive kindlaste suurttii veeren ilust maja, mille pääl silt „Kodukohvik Claara”. Kes sissi ast, sai nii kuuki, kohvi ku peris süvvä kah.

Kohvipoodi perenaine Vaheer Klaire kõnelep, et kodukohvikumõte tullit tal umbes viis aastet tagasi, a sis es ole kohvikumaja jaos ääd kotust. Kaits aastet tagasi osteti Ala küllä selle jaos maja. „Kohvikumaja valla 21. juunil 2020, osaihing Desigree sai luudu nädäl aiga enne sedä, ku eriolukõrd vällä kuulutedi. Edimene laan olli kohvik aprillikuul valla tetä, a viiruse peräst tullit uuta. Nõnda saigi kohvipuut suve algusen valla tett. Enne sedä teime Facebookin ürituse ja kutseme sedäkaudu inimesi. Sõpru sai muduki suusõnal kah kutsut ja sedäviisi sii täädus edesi läits,” sellätep perenaine, kelle ütelist müüdä tõi suvi palu tüüd. „A sii kik olli kah väige põnev. Sai ju sedäsi üits ammu ne unistus teos, muduki pingute tullit kõvaste.”

Claara kodukohvik ei ole üte suve ettevõtmine. Kuigi sügüs om kähen, om kohvipoodi usse iki tihtipääl valla. „Talve laanime valla olla kolm päevä nädäl, nelläbest laubani. Telmise pääl tii ma iki torte, pirukit, suupistit ja muud siast muul aal kah,” ütelp Vaheer.

Kodukohvikut ütsinde ei tii, Claara om terve pere ettevõtmine. Tüdär Kairi om raamatupidämise pääl ja ku ta om

Alal, sis lüüp esi kah kohvikumaja külgi. Klaire miis Vaido, vanemb poig Raido ja väimmiis Kaido teeve neid tüüsit, millele naise käsi pääl ei akka. Nooremb poig Kairo tüü olli suvel muruniitmine. Ku om suuremb telmisetüü, sis käip mõnikõrd üits abiline kah.

Facebookin om olemen Claara kodukohvikumaja leht, kus andas kik aig täädä, kunas kohvipuut valla om ja mida parajeste pakutes. Koogi- ja tordipildi om nii ilusa, et meeliteve inimesi kaugembelt kah Alale sõitma. Klaire ütelp, et kundedele om kige rohkemb moka müüdä Pavlova kuuk, mida käias ostman kogundi Tartust ja Pärnust. Väige äste läüp kah rüājuuretisege koduleib, torte kitetes. Egäpäevätselt saap osta suppi, raadi, telli wrappe, täidet pannkuuke või Caesari salatit ja muduki pirukit, saiaksit ja kuuke. Süvvä saap kohapääl või kah kodu ütlen võtta. „Mitu inimest om ütelnu, et küll om sii oma kohvipuut ää – ei pia kunnigile kaugele sõitma, et sõpruge kohvi juuva ja kuuki süvvä,” rõõmustep perenaine.

Ennemb olli Klaire Vaheer üle kümne aastet Valga Kutseõppekeskuse toilitustuse ala kutseõpeteje ammatin, a suviti tei tüüd resturaanen, et kogemusi manu saia. Valgamaa Kutseõppekeskusege tiip ta kuuntüüd siamaani, näituses kompevikoolitusi.

Perenaise suur suuv om edespidi majale terrass manu ehite, et saas vällä kah istu.

Kodukohvik Ala külän suurttii veeren oodap kundesit aastet läbi.

Pilt: Vaheer Klaire

Perenaine Klaire tiip esi rüäleibä kah.

Pilt: Vaheer Kairi

„Kohvikumaja tahas tetä õpikambrit, tillembit koolitusi ja resturaaniõdakit. Peoteeninduse

pakmise mõte om miul kah päähän. Egä asi võtt aiga, a ku om tahtmist ja uvi, saap akkame

iki,” usup Klaire ja kinnitep, et süvvä piap tegeme armastusege. Kohvipoodin käis **Ilves Kristi**

Sammaste Taru Kirikumägi – muistne kivikalme ja kabelikotus

Alliste kihelkonnas Samaste külän Taru talu ma pääl om muistne kalmekotus Kirikumägi. Katoliku aal olli siin pühä Laurentsiuse kabel – tillike puust küläkirik. 1640. aastel om üles märgit, et rahvas käis selle man pühäde aal ohverdemen ja ebausukombit täitmän. Selleperäst anti Öisu mõisa valitsejele kümne riigitale suurte rahvi ähvärusege käsk kabel ärä ävite ja valva, et inimese sinna kokku ei käis.

1989. aastet välläkajumise näidässive, et katoliku kabel om tettu muinasaigse kivikalme pääl. Kalme om ehitet maakividest: rõuna pääl om neid tuudu 50–60 cm paksune lade.

Taru Kirikumäele akati mat-

ma joba ligi kaits tuhat aastet tagasi. Sellest aast om peri kalme kige vanembe leiu – ravvast rõovakinnitemise nõgla, mida vällänägemise järgi kutsutes karjatsekepi nõklus. Kividest puulsõõr kalme põhjan – jäänu kunagistest kivisõõrist – om peri samast aast, selle kõrvan ollu kivirivi võip olla jupp roma ravva-aa (2.-5. aastasada) tarandkalme müürist.

Kajumise käigun leiti ulka muinasaal lõpust peri odaotse, väitsi, obeseriistu ja käevõrude tükke, vüüpandlit ning pallu muud. Savipotte killu ja loomaluu om märk kalme pääl süümisest või surnide enge kositemisest. Palutet surnit mateti kalmese kuni muinasaal lõpuni: uvve usu ja kirikide tulekuge keeleti sii komme ärä. Sakala

Sammaste külä Kirikumäelt leitu katekõrra käänat kirves om nüid ERMin vaatämises vällä.

Kirves, VM VM 10234:275 A, Viljandi Muuseum, <http://www.muis.ee/museaalview/949034>

võeti üle ja ristiti 1215. aastel.

Palutet surnide luu ja tõi-se ilma manu pantu asja ollive puistat kivide vahele. Nii ollive kah palanu ja tihtipääl „tape-tu” – katik murtu või purus raiut.

Üte kirve olli sepp enne kalmese panekut ääsi pääl kuumas aanu ja katekõrra tagunu, tõi-sest leiti pallalt murtu ja tõmbis taotu teräotse. Tihtipääl es panda ütlen tervet asja, vaid selle osa.

Kirikumäel ollu kabelikotusege om seot palanu ja palamede raudnagla ja ulka ohvremunte. Kabeli man tettu ohverdemistest ja pidudest annave tunnistust 219 münti, millest kige vanemb om 14. aastasaa viimätses veerändist. Kige rohkemb om rahasit ohverdet 16. aastasaa keskpaigast 18. aastasaa akatuseni – Liivimaa sõa, Poola ja Rootsi aal. Kuigi luteri kirik kiild ohverdemise joba Rootsi aal ärä, käiti Kirikumäele viil peräst Põhjasõda: kige uvvemb raha om aastest 1814. Kalme viirde ja ümmer mateti 16. ja 17.

aastesaal palutemede surnit kah, päämiselts latsi.

2020. aastel ollive välläkajumise kalme kõrvan nurme pääl. Tulli vällä, et viikingiaal ja muinasaal lõpuni mateti palutet surnit kivikalme ümmer kah. Siit leiti palanu luid, savinõude tükke ja tuleriida pääl ollu, vahel ronksitilkes sulanu avvapannuste jäänussit. Õnnetuses tullit vällä, et maa om ildaaigu tettu maaparandusetüüdege tävveste segi käänat. Nõnda es saagi täädä, kudas ollive pantu kalmekivi (nii leiti buldooserige segi aet mulla siist), kudas palanu luu kalmen ollive ja miandse asja võisive olla üte matetu inimese man.

Valgu Heiki,

Tartu Ülikooli vana aa uurja Mulgi kiil: Ilves Kristi

MULGI NÄDÄLI LÖPETEMINE KARKSI-NUIA KULTUURIKESKUSEN 17. OKTOOBREL

II Mulgi söögi vestival kell 11

Päevä viave meisterkock Erlis Shönberg ja Indrek Palu.
Suur laot, päev läbi ülesastmise, laadamängu, Mulgi Toidutii seminar,
apupaksta ja mulgikapsta õpikammer jpm.
Uuri täadust indrek@mulk.ee.

I Mulgi raamatulaot kell 11

Mulgi kirjavara müük ja välläpanek.
Küsi täadust kristi2205@gmail.com või tel 5344 8176.

Mulgi lauluvõistluse suur lõpukonsert kell 15

Uute laule edimine rahva ette tuumine, üles astuve Mulgimaa Noordeorkester,
Lõõtsavägilase, Mulgi segakuur, segakuur Üits Viis, Anu Taul jpt.
Küsi täadust mki@mulgimaa.ee või tel 5885 7355.

Päevä tegemisi saap vaadete kah läbi ilmavõrgu www.mulk.ee
Mulgi nädälit kõrraldep Mulgi Kultuuri Instituut, toeteve
Mulgi vald, Viljandi vald ja Tõrva vald.

Talna mulgi Karksi-Nuia õigeusu kiriku ihen.

Pilt: Kivistik Liivi

Talna Mulke Selts käis Karksi-Nuia mulke man

Päälinna mulke seltsi iistvedäje ands joba varakeväde täädä, et laanive tulla Karksi-Nuia kanti, ku koroonalaine müüdä läöp. Seltsi liikme om enämpest vanempe inimese, mitmel siit kandist peri esivanempe ja mõnelgi meelen aastidetagutse mälestuse.

Nendel olli kinnel suuv kää EAÖK Karksi-Nuia kirikun, nätä Eesti 100. sünnipäeväs tett näitust „Karksi-Nuia mulke elu pilte pääl”, piate vabadussamba man ja süvvä mulke tett Mulgi putru. Kik nende soovi saive täidet.

Kiriku manu suure bussige es saa ja inimese pidive kõndme üle tiirimondi kaevat raave. Päe olli lämme, jahe kirikusaal võts rahva rahun vastu. Inimese uudistive kirikut ku aaluu kultuurimälestist ja kullessive selgitust välläpanekule „Vaimulike ja koguduse osa Karksi kultuuriloos”. Selle raasikse aage löüds üits rovva vanast kirikotalituse raamatust oma vanaemä ja vanaesä laulatse kirjapaneku, mes olli tett ilukirjan aastel 1918. Vanarovva võts selle telefonige üles ja lubas näitä oma lastelastel. Mitu inimest laanseve viil oma

käe pääl tagasi tulla, et rohkemp nätä. Kigele olli miilt müüdä kõrran kirik siistu puult ja suuvsiive, et saas välläst kiriku repp ja torni sein kah ärä remonditu.

Näitust „Karksi-Nuia mulke elu pilte pääl” olli laanitu näitä pensiuunäre uutten ruumen, a nii es saa viil valmis ja näituse säädime üles nuurtekeskuse saali. Päälinna mulgi löüdsive lakatide päält oma sugulisi, tuttavid paiku ja inimesi.

Saalin olli ruumi pallu ja sai viil tõinegi uhke näitus üles säet. Lille-Astra Arraste tõi oma kodust vällä kik Karksi rahvarõöva läbi aa – kõrdi, luusese, amese, üükse, puusapõlle, räti, kaabu, tanu, ehte, kengä ja pastle. Pääle selle pallu raamatit ja pilte Karksi kandi kultuurielust. Lille-Astra kõnel, määndsit rahvarõövit ja kudamuudu kandsive mehe, naise, nooriku vanal aal ja nüid. Külälise imestive ja ütlive, et siast ilust näitust na enne nannu es olegi. Kaits päevä pääle ringreisi kõlist mulke seltsi juht ja tänäs iluse päevä iist ja ands täädä, et mulke tett Mulgi puder om iki kige parep. Muduki om meil kah ää miil, et meil om, midä näitä ja pakku.

Palu Olga

Nalla kah

Ull pand tarele tule otsa. Kik külärahas juusk pakild kokku. Ull vaates nuka tagast ja õikas: „Ku mia ütsinde tuld ürjassi, es tule kennigi appi, a nüid tükide küll puha lämmese!”

Mulgi miis läöp linna ammatnigu manu ja ütlep, et ta tahas nime ärä vahete.

Ammatimiis sellätep, et sedä saap tetä küll, a selle jaos piap iki tõsine põhjus oleme, nõndasama nallavilus sedä tetä.

„Mes nime sia sis omale tahas?” uurip ammatimiis.

„Mia tahas Kuldnokk Kõnnip,” kostap miis.

„Mes? Nalla tiit või? Nalla tii mujal, mitte siin oma nimege. Mis su nimi sis prilla om?”

„Mu nimi om Rästäs Joosep. A ma ole vana miis, sii nimi mulle enämb ei passi.”

Kikas trehväs tarre. Näi pistikupesä. Astse manu, lei noka-ge ja küsse: «Siga, sa või? Seinä sihen või?»

Surnuaiavaht tulep konturise ja ütlep, et tahap ennest tüült valla võtta.

Temä käest küstas, mesperäst ta taht ammati maha panna.

„Mia ei jõvva enämb! Kik päevä ja üü käi ma müüdä surnuaid ja loe „Siin puhkap ...” Ja pallalt mia, ulluke, tii ütsinde tüüd!”

Jänes ast kohvipuuti ja ütelp: „Mia võta üte kohvi ja saiakse.”

Sõs läits jänes kemmerguse. A vahepääl tulli karu ja jõi jännesse kohvi ärä.

Jänes tulli tagasi ja küsse kurjalt: „Kes miu kohvi ärä jõi?” Karu ütelp: „Mia jõi! Mes sis om?”

„Mesperäst sa sis saia kõrva es võta?” küsse jänes tasakeste.

Latsela

Äätegu läöp meelest

Miis läöp mõtsa puid raima. Saap sääl raasike aiga tüüd tetä, ku temä manu joosep susi, kes akkap miist palume: „Pästä miut koerde käest! Paete mu kunnigile!”

Miis mõtlep, kunkottale küll unt panna. Sõs tulep miilde, et tal om üits kott ütten, ja käsep allivatimihel kotti karate. Võsavillem tükipki koti sissi ja miis seop kotisuu kinni. Selle aa pääle jõvvave peni kah mihe manu ja küsive, kas ta riimsilmä om nännu. Miis ütlep, et ei ole, ja koera teeve minekut.

Miis lasep mõtsapeni kotist vällä. A ku sii vällä saap, tahap kohe miist ärä süvvä.

Miis kostap vastu: „Mia pätsi su ärä, kas sii om sul joba meelest minnu?”

Mõtsaall kinnitep, et om jah. Miis lausup: „Lääme edesi, vaateme, mes tõise arvave!”

Läävegi. Vastu tulep vana peni. Miis küsüp temä käest, kas äätegu läöp meelest.

Koer vastu: „Läöp küll. Mia olli oma peremihel ää peni, a ku ma vanas jäi, saat ta miu ärä mõtsa.”

Lääve edesi, saave vana obe-sege kokku.

Susi küsüp nüid obese käest, kas äätegu läöp meelest. Obene vastu: „Läöp küll. Mia olli oma peremihel ää tüüluum, a ku ma vanas sai, tõi ta miu ärä mõtsa.”

Miis mõtlep, et lääsviil vähä edesi. Vastu astup rebäne. Pajuvasik küsüp temä käest kah. Rebäne kostap selle pääle: „Kudas sa, aavikuemänd, üldse koti sissi ärä mahtusit? Näitä mulle kah, kudas sa sääl ollit!” Mõtsakoer tükip jälle koti sissi ja miis seop kotisuu kõvaste kinni. Rebäne ütlep mihele: „Otsi nüid üits ää vemmäl!”

Miis akkap unti vemmeldeme ja rebäne parastep man: „Või temäl läöp äätegu meelest! Küll ma talle viil näitä sedä unetemist!”

Eesti muinasjutt

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna. Kirjute sii juti pääle!

ÜTE MIHE KARUL UNNIL MIHE AGA RAMM ÜTESSA ARU OM ÜTESSA MIHE OM RAMM ARU MIHE AGA ÜTE.

Ruute sissi om ärä paetet 10 sõna, mes kik tähendeve mulgi keeli unti.

RIIMSILM, SUSI, UNT, MÕTSAALL, MÕTSAPENI, MÕTSAKOER, VÕSAVILLEM, AAVIKUEMÄND, ALLIVATIMIIS, PAJUVASIK.

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

B	L	L	A	A	S	T	Õ	M	N	O	R
M	E	L	L	I	V	A	S	Õ	V	E	P
H	U	V	L	D	B	I	K	Ä	O	S	M
T	R	U	I	U	D	Ü	B	K	M	M	Õ
Ü	N	M	V	J	O	Õ	A	L	K	V	T
T	Õ	G	A	S	U	S	I	U	H	Ä	S
G	R	N	T	M	T	S	V	Ä	D	I	A
O	Õ	P	I	Õ	M	B	D	L	Ü	B	P
E	G	N	M	I	Ä	M	P	B	U	Õ	E
A	A	V	I	K	U	E	M	Ä	N	D	N
G	V	R	I	T	Ü	I	K	M	H	T	I
Ü	K	I	S	A	V	U	J	A	P	Õ	O

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne Üitsainus Mulgimaa

Aalehe välläandmist toeteve Eesti Ravakultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetamise abinõu, Tõrva, Mulgi ja Viljandi vald.

Toimetus:

e-post: mki@mulgimaa.ee

post: Mulgi Kultuuri Instituut, Leerimaja,

Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandimaa

toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.